

Markéta BURMAN: *Hrály o život. Obraz osvětimského ženského orchestru v memoárech a vyprávěních přeživších.* Praha: FHS UK 2016, 84 s. + příloha.

Druhá světová válka, potažmo holocaust jako její nedílná součást, může být nahlížena různými perspektivami. Jednou z nich je rekonstrukce událostí, které vytvářela, další je pak ale i interpretace toho, jak se takové rekonstrukce mohou dít. Dějepisná bádání mají v případě (samozřejmě nejen) holocaustu poněkud ztíženou pozici, neboť dobového pramenného materiálu se k mnohým jevům nedostává a klíčovými se tak stávají prameny vytvořené ex post – vzpomínky aktérů, kteří danou dobu žili a kteří se ji z různých důvodů rozhodli zpřítomnit prostřednictvím svých osobních příběhů. Právě tento moment, tj. vytváření minulosti na základě paměti jejich aktérů, se stal jádrem bakalářské práce Markéty Burman. Rozhodla se na příkladu vzpomínání na ženský orchestr v koncentračním táboře Osvětim sledovat, jaká aktérská paměť se k němu váže. Přičemž jak pro autorku, tak možná i pro mnohé pamětnice samotné se výchozím pramenem stala kniha konstruovaná na základě vyprávění Fanii Fénelonové *Dívčí orchestr: svědectví sebrané Marcelou Routierovou*.

Markéta Burman tedy ve své bakalářské práci konfrontuje vzpomínání Fanii Fénelonové na ženský orchestr v koncentračním táboře Osvětim s nalezenými publikovanými memoáry jak dalších akterek tohoto orchestru (resp. biografické rekonstrukce jedné z klíčových postav souboru, dirigentky Almy Mahlerové), tak se střepey, které mohla nalézt v souboru pamětí archivu Centra vizuální historie Malach. Identifikuje v tomto pramenném materiálu dvě rozsáhlá témata (sociální vztahy uvnitř i vně orchestru a role hudby opět uvnitř i vně orchestru), na základě jejichž analýzy sleduje odlišné cesty vzpomínání. Zdůrazňuje přitom jednak významnou roli vzpomínek Fanii Fénelonové, vůči nimž se mnohé další aktérky vymezují či jiné naopak její interpretaci událostí přebírají, a jednak samotnou dobu vzniku daných pamětí (způsob vzniku již příliš nezohledňuje).

Svou bakalářskou práci tak Markéta Burman adekvátně teoreticky ukotvuje v klíčových textech, jež se zabývají politikami paměti, a zároveň faktograficky představením problematiky koncentračních táborů a táborových orchestrů. V metodologické části se věnuje především odůvodnění výběru pramenů, méně pak reflexi vlastního analytického postupu. Empirickou část pak uvozuje stručnými biografiemi autorek publikovaných memoárů, aby se záhy obrátila k výše uvedeným tematickým blokům. V závěru bakalářské práce pak svá zjištění shrnuje.

Je nepochybně na místě ocenit samotné téma, které si Markéta Burman vybrala a vlastně prosadila, tj. jak téma ženského orchestru, tak srovnání různého pramenného materiálu. V tomto smyslu je práce na bakalářské úrovni nepochybně invenční. Stejně tak je na místě ocenit penzum práce s pramenným materiálem včetně využití jazykových znalostí. No a nakonec i práce s odbornou literaturou je na velmi dobré úrovni. Od těchto tří pozitiv se ovšem odvíjí i má výtka k předloženému textu. Pokud by autorka měla více času, mohla by méně citovat a více interpretovat. Empirická část je totiž jakýmsi novým narativem o ženském orchestru v Osvětimi, narativem složeným ze segmentů výpovědí akterek, jímž Markéta Burman provází. Výsledek je nepochybně zajímavý, inovativní a čtivý. S ohledem na autorčiny možnosti však empirická část mohla analytičtější ve smyslu důkladnější a podrobnější kategorizace a interpretativnější ve smyslu důslednější komunikace s odbornou

literaturou. Zřetelně je tento nedostatek vidět především v závěrečné kapitole „Mluvit o hudbě je jako tančit o architektuře“, kde teoretické ukotvení v antropologii hudby skýtá obrovský potenciál, který ovšem zůstal nenaplněn. Místo interpretací vlastního pramenného materiálu z pozic antropologie hudby naopak autorka v této části v této části nejvíce sklouzává do role jakéhosi průvodce, který spojuje jednotlivé segmenty v ucelený text. Hudba jako aktér per se zůstává spíše v pozadí, resp. autorka ve vlastních interpretacích spíše shrnuje podstatu výpovědí, než že by s nimi dále pracovala. U tématu sociálních vztahů pak vlastně žádné další teoretické zázemí vhodné pro hlubší interpretaci není (nabízela by se přinejmenším otázka moci).

Z formálního hlediska je práce v pořádku až na tři chybné citace v bibliografii (jednotlivé kapitoly kolektivní monografie Kolektivní paměť jsou uvedeny jako monografie samotná).

Bakalářskou práci Markéty Burman doporučuji k obhajobě a z výše uvedených důvodů ji navrhuji hodnotit jako velmi dobrou až výbornou.

Praha, 8. 2. 2016

Mgr. Hedvika Novotná